

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Feria II. Post Domin[icam] IV. Qvadragesimæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56314)

participes effici mereamur. Deinde à te et-
iam obsecramus, vt animas nostras fame
propemodum enectas, quæ iam triduo aut
fortitan trimestri, no dicam triennio, sacro
hoc & cælesti pane, & Sacrosancto Eucha-
ristiæ conuiuio abstinere, & eo frustrata
sunt, enutrias: operientes hic interim, do-
nec ad aliud illud epulum, quod post hoc in
æterna beatitudine sequi solet, inuitentur,
ad quod nos Pater, & vnigenitus eius Filius,
ac sanctissimus Spiritus perducere dignen-
tur. AMEN.

FERIA II. POST DOMIN. IV.
QUADRAGESIMÆ.

Partitio.

- I. In Deum cadere iram.
- II. De templi Dei cultui construendū.
- III. De antiquitate vsus templorum, ac vniuer-
saliatē.
- IV. De ementibus ac vendentibus in templo.

Prope erat Pascha Iudeorum, & ascendit Iesus
Hierosolimam, & inuenit in templo ven-
dentes. Ioan. 2.

FIGVRA.

Nam. 15. CVM magnus ille Phinees, Eleazari fi-
lius, Aatonis summi Sacerdotis nepos,
honoris Dei ac castitatis zelo incensus, im-
pudentem Zambri eum Madianitide in cō-
spectu totius multitudinis, magno diuino-
rum præceptorum contemptu, ac totius po-
puli scandalo, fœdo concubitu commiseri
videret: gladium arripuit, ac zelo feruens v-
trumque in locis genitalibus vindice manu
in flagranti delicto confodit. Quod factum
diuinæ maiestati in omnem populum exa-
cerbatæ adeo complacuit, vt ei Sacerdotis
dignitatem in æternum sese daturum spo-
ponderit. Quem zelum cum accuratius in-
tueor, exprimere mihi aliquatenus zelum
CHRISTI Redemptoris nostri videtur,
quem hodiernum Euangelium magnope-

re deprædicat: cernimus quippe hic non
Eleazari, sed filium Dei vnigenitum, non i-
plum Phinees, sed Iesum Christum: honoris
& gloriæ paternæ zelo ardentem (cum non
Zambri, sed plurimos Iudeorum publice
fornicantes, aut potius magna cum ignomi-
nia templi sanctimoniam profanantes vide-
ret) furore quodam sancto agitarum, & fla-
gello è funiculis contorto, gladii loco in ma-
nus accepto, eosdem inuadere ac templo
pellere. Vt potro pro dignitate iram tuam
& furorem Domini explicare possimus, san-
cti Spiritus auxilium, per tuas ò gloriosa
Virgo preces enixè postulandum est, quare
vnanimes legamus;

AVE MARIA.

Non recte, mea quidem sententia, opina-
ti sunt Stoici, cum magnanimum aliquem Dicebant,
& omnibus numeris absolutum virum Stoici
exprimere cupientes, eundem DEVM Deū nun-
quendam appellare non sunt veriti: & quam ira-
dum in summum illud Numen, æter-
num illum Spiritum, amorem quidem &
pietatem clementiamque non vero iram,
furorem & vindictæ appetitum cadere pos-
se asseruerunt; Si enim inquebant, Deus
mutari non possit, & nullis affectibus mo-
ueatur, si denique Ensest vnde quaque per-
fectissimum: quis tanta futurus est impu-
dentia, vt affectibus prauis, passionibusque
quæ inter peccata mortalia etiam locum
occupant, vt est ira, & excandescencia,
dicat concuti & commoueri? Modeste, ac
nequid nimis, ò Philosophi, non attigi-
stis, mihi credite, scopum: at ipsi Prophe-
tæ melius rem attigerunt, & videntes vi-
derunt multo vobis acutius, cum scilicet
oculos Dei ira flammantes, & eius faciem
furore concitaram toties nobis descripse-
runt.

Multo profundius ac verius Moses phi-
losofharus est, cum Deum velut iratum *Exod. 32.*
alloquens, his eum verbis compellauit:
Quiescat ira tua, & esto placabilis super ne- *Psal. 4.*
quitia populi tui. Melius quoque Psalmista,
dum ait: *Domine, ne in furore tuo arguas me.* *Zach. 1.*
Et Propheta Zacharias: *Effunde iram tuam*
Ecc 2 in gen.

in gentes. Tu vero Paule Apostole, quid ais? cuius opinionis es? an Stoicorum dogma sequeris? audebisne dicere Deum irasci non posse? nequaquam, sed nostra ille sententia accedit: *Reuelatur, inquit, ira Dei in caelo.*

Rom. 1. Quid autem, an non manifestum irae argumentum ac vehementis furoris signum est, ob vnicum peccatum angelos caelo, *Gen. 3.*

Gen. 7. quadraginta diebus & totidem noctibus pluuiae habenas laxasse, & omnes aquarum cataractas referasse, omnis vt terrae superficies sub aquis natitaret, an non euidentis, & apertum ingentis passionis indicium? *Gen. 19.*

Sulphureum & igneum imbrem in quinque florentissimas Palaestinae Syriaeque ciuitates, magno impetu vehementiaque immisisse, eaque in fauillam & cineres redegegisse, nonne vobis iram quandam horrendam redolere videtur? an non iram sapit & furorem, tot hominum millia rubri maris aquis immeruisse, & in filios Israel ignitos serpentes immisisse?

Exod. 14. Non igitur recte, nisi quid iudicans fallor, o Stoici, a Deo flammam irae exclusistis, eumque procul a passionum motibus abesse dixistis: cum enim animo mecum perpendo, cum ob vnicum delictum tam grauius in dilectissimum sibi regem eiusque regnum animaduertisse, vt septuaginta subditorum millia peste & contagione lethali abstulerit: credere non possum, aut in animum vlla ratione admittere, quin hic saltem aliqua Dei aduersus populum suum ira fuerit. *Quid?*

Num. 21. quando Angelum Dei iussu stricto mucrone in castris Assyriorum volitantem, ac centum octoginta hominum millia vna nocte prosternentem, ac castra natantia sanguine & caede contemtor: deinde quando omnes Aegyptiorum primogenitos ac eius mandatum vna nocte commorientes intueor: denique quando ob vnum idololatriae peccatum populum Israel in captiuitatem, modo in Assyriam, modo in Babylonem abduci contemtor, tot mihi irae argumenta & signa videre videor, aut sane nulla profus ira potest reperiri.

2. Reg. 24. Verum veteribus hisce historiis relictis,

Exod. 11. ad Euangelium veniamus, in quo nouum iracundiae signum, & euidentis vehementis furoris indicium habebimus, cui simile Deus vix vniquam demonstrasse legitur. Ascendens quippe hodie in templum Salomonis, & repertis in eo eumentibus, & vendentibus, qui locum illum, omni cultu ac reuerentia dignum, indignis negotiationibus ac commerciis polluebant, tantum irae indignationisque concepit, adeoque commotus est, vt facto e funiculis flagello, eos seueri vultu castigaret, templo eiecerit, & mentas eorum euerterit: *Cepit flagellum de funiculis, & eiecit eumentes & vendentes de templo, &c.*

4. Reg. 18. Quando hunc Domini furorem inspicio, videre mihi Sampsonem illum, videor, qui cum Philisthaeos idolis immolantes, inque diuinam maiestatem peccantes cerneret, iracundia & furore commotus, accepta asinae mandibula, mille ex iis prostrauit. Et sane non minus mirandum est, quod Sampson noster Christus hodie in templo agit; cum accepto in manus flagello, Phariseos templi sui honorem violantes, ira & furore commotus, eodem expellit. Historiam Ioannes describit: *Prope erat Pascha Iudaorum, & ascendit Iesus Ierosolymam, & inuenit in templo vendentes. Quod argumentum vt scire & ordine tractare possimus, primo templum ingrediamur, ac deinde ad negotiatores orationem conuertamus.*

Quod ad primum igitur attinet, per vocem, Templum, vt plurimum materialem templi fabricam intelligimus, locum scilicet adorationi & cultui diuino destinatum, locum in quo Deum adoramus, Sanctos inuocamus, imagines veneramus, verbum Dei audimus, ac Sacramenta percipimus: locum inquam, quem haeretici horrent, & fideles honorant: locum quem Sathan demoliri & destruere, Deus construere & conseruare conatur.

O maligne Spiritus contradictionis, nefande, inquam, haeretice, qui a primo ortus tui tempore bellum sacris hisce templis, locisque piis indixisti, quotidieque in iis destruendis & euerendis elaboras, ad quid, obsecro, dicis: Semirutis ingemiscant templa rectis, &

— lapsis

Quid? *plu. fig. ficent.*

II.

— *la; sis ingentia muris*

Saxa iacent:

Hieron.
Deus
semper
loca ha-
bere vo-
luit in
quibus
adorare-
tur.

Ipse namque Deus vbiq; est, & vbiq; lo-
corum potest adorari? Concedo, & tecum
sentio: at non vides eum, præterquam quod
omnia maiestate sua compleat & occupet
(quod Dei solius est, eo quod infinitum cns-
existat, qui ait: *cælum & terram ego impleo*),
& præterquam quod etiam in locis, quæ mē-
te secundum Philosophos finguntur, habi-
tet; semper tamen loca quadam singularia,
cultui suo dedicata delegisse, quibus inuo-
cetur, exaudiretur, & mirabilia sua opera
ederet.

Erat quidem Deus, antequam carnem in-
duceret, vbiq; locorum, & quatuor mundi
plagas maiestate sua implebat; sacrum tamē
Virginis vterum subire non est dignatus,
in eoque sublime illud incarnationis myste-
rium, omnium miraculorū maximum per-
agere. Vnde merito mihi canere Ecclesia vi-
detur,

— *quem totus non capit orbis,
in tua seclusit viscera, factus homo.*

Ad eundem modum anima in toto qui-
dem corpore habitat, inque omnibus eius
partibus operatur & agit, idque eo prorsus
modo quo Deus in toto mundo est & ope-
ratur. Est scilicet secundum Philosophos, to-
ta in toto corpore, & tota in qualibet corpo-
ris parte, & tamen in parte vna nobiliores
effectus producit, quam in alia: quod enim
in cerebro agit, multo nobilius est eo quod
in talis & in pedis planta. Ita quoque Deus
vbiq; & per totum terrarum orbem opera-
tur & habitat, vel, prout Theologi loquun-
tur, est vbiq; per essentiam, præsentiam, &
potentiam. Et fieri non potest Domine, ai-
ebat David, vt à facie tua & vultu me abscon-
dam, qui vtrumque polū perlustras & per-
spicis; nam, *Si ascendero in cælum, tu illic es, si
descendero in infernum, ades: adeo vt vbiq;
sis: in templis tamē sublimiori quodam mo-
do es & longe eminentiori: in quibus te ad-
orabo, inuocabo, & peculiari ratione colam:*
*Adorabo ad templum sanctum tuum, & consie-
bor nomini tuo.*

Lucida illa Solis fax vniuersum mundi or-

biumque cælestium ambitum quotidie per-
Sol cōfer-
currens, ac quatuor mundi plagas singulis tur cū
diebus lustrans, superius quidem in cælo Deo.
cæteris stellis, in mundo vero rebus inferioribus,
lumen suum communicat; nunquam
tamen Zodiacum, in quo duodecim cælo-
rum signa continentur, egreditur, & ex illo
influxus suos in res inferiores emittit; ac
quemadmodum Sol ille Creatoris sui figura
est, ita quoque eiusdem actiones imitatur.
Nam quamuis ingens ille Sol iustitiæ Deus
tum Angelos, qui in stellis cæli adumbran-
tur, tum etiam homines, qui per hæc infe-
riora representantur, gratiarum suarum in-
fluxum participes reddat; tamen vt pluri-
mum in templis, velut intra suum Zodia-
cum, in quibus duodecim Apostoli instar
duodecim signorum sunt, reperitur, in qui-
bus supernaturales gratiarum influxus com-
municat, quæ nobis per Sacramentorum de-
inde motum applicantur.

Sæpius ipse mecum, sacras Scripturas vo-
Conce-
larando, demiratus sum, cur omnia penè o-
ptus.

pera, quæ aliqua ratione cæteris antecelle-
re, ac præstare videntur, semper in rupibus
aut in montium summitatibus peracta sint.

In monte Sinai tabulæ legis datæ sunt, in *Exod. 19.*
monte Oliueti Transfiguratio Christi con- *Matth. 17.*
tigit; & in monte Caluarie Christus mori- *Matth. 28.*
ens expirauit: vbiq; reperimus montes, v-
bique rupes & petras, vbiq; præfagia su-
per petras illas Simonis Petri, & in templis
quæ instar montium eleuata sunt, Deum
mirabilia sua cernimus operari. Ecece ma-
nifestam eiusce rei rationem. Dicite, quæso, Ostendi-
vos templorum euersores & destructores, tur, Deū
an non æque Deus temporum Dominus est in loco a-
ac locorum: & tamen homines obligare no-
liquo cer-
luit, vt eum omni hora & nullo non tem-
pore adorarent, præterquam die Dominica: velle.
atque ita in Exodo scriptum legimus: *Sex-
dis operaberis & facies omnia opera tua, se-
prima autem die: Sabbatum Domini tui est.*

Cum igitur Deus ex omni hac temporis vni-
uersitate certos quosdam dies sibi delegerit,
quibus adoretur; cur non ex omnibus
mundi adeo late parentis locis, templa sibi
singulari quadam ratione delegit, in quibus
adoretur.

Ecc 31

Ecce:

Ostenditur Ecce & alias rationes. Licet omnes omnium idiplum no proles Deo, veluti Creatori, dicari & con- & aliis ra- secrari debeant; in Exodo tamē voluit Deus tionibus. primogenitos sibi peculiariter offerri: an non

Exod. 13.

Psal. 23.

hoc iudicium est, licet ad Deum totus terrarum orbis spectet, quia *Domini est terra & plenitudo eius*. templa tamen ei & loca quaedam particularia, quae cultui eius dedicentur, esse erigenda. Deinde si saris sit, Deum ubiq; locorum colere & adorare, cur vos Magi, veluti supersticiosi, de longinquis terrarum oris, ab ultimo scilicet Oriente in Bethlehem vsque properatis, ut illis Christum in stabulo repertum adoretis?

Dan. 6.

Cur tu Daniel in captiuitate Babylonica de- rentus, toties ad templum Hierosolymitanum absens oculos conuertisti, & ad eam partem potissimum in qua templum situm erat, orans & obsecrans manus sustulisti? *Quod cum Daniel comperisset, id est, constitutam legem, ingressus est domum suam, & fenestris apertis in coenaculo suo, contra Ierusalem, tribus temporibus in die steterat genua sua, & adorabat.* Ad quid istorum manuum extensio, & cur has precandi caeremonias adhibet?

Psal. 136.

Vos quoque Israelitae in Chaldaicam captiuitatem abducti, cur toties ad templum istud Ierolosymitanum anhelastis, si tanti sint ponderis preces in agris locisque desertis effusa? cur dixistis querentes & gemebundi? *Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus, dum recordaremur tui Sion.* Vos vero gloriosi Apostoli Petre & Ioannes, cur in templum ad horam orationis non am ascendistis? Tene quoque supersticiosam appellabimus, sacratissima Virgo, ad templum, voti persoluendi, filique Deo Patri offerendi, ac munerum in purificatione tui offerendorum ergo, ascendentem? Minime genitricum; at sunt haec potius argumenta & signa manifesta, preces in templis ad Deum effusas, longe ei gratiores & acceptiores, quam eas, quae in agris & alibi effunduntur, existere.

Templo- rum qua- lia modo

Huc adis o templorum hostis iuratissimum, deducam te expatiatum, tibi que inter ambulandum demonstrabo, eadem templa,

qua modo in vsu sunt, iam a duobus annis habemus eum millibus & amplius, & eodem prorsus vsu iam cultu, quo nos eadem dedicamus, in vsu fuisse duobus se. Desertum petamus, & statim in ipso eius annorum ingressu Israelitas tabernaculo Dei iussu commillibus stituendo occupatos reperiemus, in quo & vique Deum colerent, & sacrificia offerrent. Cur hunc laborem subitis, o viri, in vanum, ut aiunt haeretici, laboratis? cur non in agris & in media solitudine Deum adoratis, quare non potius in late patenti deserto holocausta & victimas vestras, quam in angusto tabernaculo, immolatis?

Inde ad terram promissionis ascenda- mus, & in ea Regem & Principem adeo de templo aedificando sollicitum fuisse videbi- mus, ut dixerit: *Video quod ego habeo in do- mo Cedrina, & arca Dei posita est in medio pel- lum.* Ingrediamur deinde ipsam Ierolosy- morum ciuitatem, in qua ad primum intro- itum Dauidem Regem templi illius augus- ti & splendidi fundamenta ponentem vi- debis: cernes, inquam, triginta hominum millia quotidie strenue operantium, ac qua- tuor operum praefectorum millia; ubi si tibi modo vacet, & morari velis, septem annos fabricae videbis impendi, ac tanta quidem dexteritate & industria, nullus ut mallei ictus fuerit exauditus. Quod porro Dauid templum inchoauit, ac perficere propter effusum sanguinem non potuit, quodque filius eius, pacificus Salomon, perfecit & consummauit; id ipsum paucis post annis dirutum & destructum intueberis; sed haud longo interiecto tempore exsurget Zoro- babel, qui priores ruinas sit restauraturus, ac post eum iterum legis patriae aemulatores Machabaei.

Nimis diu Ierolosymis haesimus, egredia- mur vrbe, & Apostolos per omnia mundi templa climata, & orbis plagas properantes sequa- mur. Videbimus Marthaeum templum in Aegypto, Ioannem Ephesi, Bartholomaeum apud Iudaeos aedificantem. At dices vnde haec hausisti, vnde haec nosti? Ecce testem habeo Abdiam Babylonium, Apostolorum aequalem, qui eodem cum illis vixit tempore; Eusebium quoq; Caesariensem, qui & addit, temporibus suis, imperio scilicet Imperat. Claudij,

Claudii, omni pœne loco templa Chriftianorum fuisse, ac loca oratione destinata. Tranſeamus deinde Antiochiam, vbi à S. Luca templum ex præſcripto Apoſtolorum Petri & Andree cõſtrui cernes. At in reditu Romam orbis caput tranſire nefas erit, vbi innumera propemodum templa extrui videbimus. Sic enim S. Balbina ad inſtantiam Alexandri Pontificis, Eccleſiam S. Petri ad vincula conſtruit; Helena quoque Magni Conſtantini matre, inſinitas propemodum ibidem ædificat bæſilicas.

Hinc te haud procul Rupella tua deducã, quo loco te in memoriam reuocare velim; quid olim in eius agro peractum ſit. Conſule antiquitatem, euolue hiftorias, ac vetera monumenta perſerutare, ac tum demum vide, num & apud vos vnquam templa ſacra exiſterint. Et ſane, ſi te quærere & indagati non pigeat, repertes iam à mille quingentis

S. Martia. annis, S. Martialem, Apoſtolorum diſcipu-
Aquitaniæ lum; & Aquitaniæ Apoſtolum; primam fa-
Apoſtoli cem, quæ tibi fidei lumen ſuppeditauit, ò
laus. Gallia; primum tuum Apoſtolum, ò Aquitania, cuius doctrinam & miracula reuerentis; primum fidei apud vos fundatorem, ò Lemouices (felices inquam tam magno & præclaro patrono, tutore, cuſtode & conſeruatore Lemouices; in cuius honorem tẽpla erecta, & cuius reliquias habetis:) repertes inquam, ò ſanctorum ſanctarumq; Eccleſiarum hoſtis, glorioſum hunc virum,

S. Martia. Burdegalenſes Epiftoſis adhortari & incitare, vt in beatiffimi Protomartyris Stephani honorem templum ædificent. Viden igitur quam vetus & antiqua templorum apud Chriftianos ſit memoria? agnoſciſne & cognofcis eadem iam inde ab Apoſtolorum temporibus nota fuiſſe? Sane ſi ipſæ turres, ſi murorum ambitus, ipſa campanilium cacumina, quæ pluribus in Galliæ noſtræ locis adhuc exiſtare conſpicimus, loqui poſſent: ipſa tibi ſuæ fundationis inſtitia; hæc quidem iam ab annis mille, illa etiam longe vltcrius, acceſſerent.

X Concil. Si hæc tibi forſan antiquitatis memoria in quib. de non arrideat, decem tibi Concilia proferam templis ſit quæ te conſutabunt, & quæ cum templo-
mentio. rum meminerint, cum templa velut loca

quædam ſacra, & res quafdam ſanctas, in honore habenda eſſe vnanimi conſenſu aſſerant, errorem tuum coarguent. Ecce tibi hæc eadem ad oculum depromam; Concilium Pariſienſe ſub Ludouico & Lothario regibus: Concilium Aurelianenſe primum & quartum, Matisconenſe, Anriſiodorenſe, Aqueſe, Herdenſe, Toleranum duodecimum, Gangenſe, & Arauſcanum. Omnia hæc templorum honorem & cultum præcipiunt eorumque vſum approbant & indicunt: *Si quis uerum Dei docet contemptibilem eſſe debere: anathema ſit.*

An non igitur merito templa defendimus, eorumque cultum auctum & propugnatum imus? tu vero hæretice quam te ſacrilegum & proſtigatæ audaciæ oſtendis, cum eadem demoliri & euertere ſtudes. Interroga patres tuos & dicent tibi, pere ab omnibus omnino hominibus, quantum temporis interfluxerit, ex quo in vſu eſſe cœperint: & dicent tam antiquam eorum memoriam eſſe, vt cum ipſis hominibus cœperint: & tam diu duratura, vt cum mundo finienda ſint. Denique vt hic finem faciam, aperi hodie oculos hæretice, accede ad Euangelium, & videbis ipſum Chriſtum Dominum accepto flagello, iniuriam & contumeliam, quæ templo ſuo irrogabatur, vindicaſſe, & euentes ac vendentes templo exegiſſe. Quid hic audio Euangelifta: *Tantane animi caluſtus ira?*

IV. Quosnam vero, vt ad alterum concionis membrum descendamus, hos vendentes & ementes eſſe dicemus? quinam hi negotiatores & nummularii, qui in templo distrahant & coemunt? Dicere poſſumus, per eodem rerum ſpiritualium mercatores, beneficiorum proxenetas & diſtractores, Prioratum Abbatiarumq; inuaſores, deſignari. Hi ſunt namq; qui domum Domini ſpeluncam latronum, ac prædarum receptaculum conſtituunt; denique paucis vt complectat, per hos ipſos Simoniaci adumbrantur. Hi ſunt namque noui illi Philiftæi, qui arcam 2. Reg. 3. Domini exercituum, & idolum Dagon ſub eodem tecto collocare geſtiunt: qui templum ad orandum deſtinatum, in perillyium mercantium conuertunt, auaritiæ ſuæ Idolum.

IV. Qui perem-
mentes &
vendent
intelligantur.

Ioel. 3.
Dan. 3.

Idolum iuxta arcam humanitatis Christi constituere satagentes. Hi sunt Tyrii & Sidonii illi, Babylonii illi, qui templa prophanant, violant, diripiunt ac deuantant, de quibus Ioel Propheta: *Argentum meum & aurum culistis cito, velociter reddam vicissitudinem.* Hi sunt scelerati illi Nabuchodonosores, idolorum cultores, qui postquam plurima templa euerterint, ac multa beneficia distraxerint, in bestias commutati sunt, & instar bestiarum ad inferos quoque deturbantur.

1. Mach. 3.

Eiecit vendentes & ementes. O Simoniaci, vos estis impii hi negotiatores & mercatores: vos estis impii illi Balthasari, qui Ecclesiae opes diripiendo, nec vasa modo sacra, verum etiam ipsa beneficia depradando, eademque cum concubinis vestris dissipando ac decoquendo, sapius meritis & dignas direptionum vestrarum poenas perfoluistis. Veniat, obsecro, vobis in memoriam impij illius Heliodori, qui cum sacros templi thesauros, pecuniasq; depositas sacrilega manu auferre moliretur, tam insignes ab Angelo inflictae poenas dedit, vt pane exspiraret. Vos igitur Angeli templorum nostrorum protectores, & tutores estis. Ecce Angeli rebelles, caelo; gulosi Adae, Paradiso; traditores Iudae, Apostolatu; peccatores Ionae, nauis; corui, arca; & hodie sacrilegi mercatores, templo eiectione sunt. *Eiecit vendentes & ementes.*

O infelices Ecclesiastici, tamne tristem vobis casum imminere, tantum vobis accidere infortunium, vt vos e templo eiiciendi sitis, qui alios eiusdem introitu arcere conuenistis, & ipsos etiam Demones expelleretantane vobis ignominia euenire, vt vos templo sitis eliminandi, qui eiusdem ianitores estis, qui clauis eiusdem geritis, tanta inquam potestatis clauis vt Ecclesiam, regnum caeleste, & simul infernum referare atque obserare queant? Vestrae auaritia, vestrae Simoniae, vestrae hypocrisis Christum hodie ad iracundiam prouocant, vt vobis dicere necesse habuerit. *Vos fecistis illam speluncam latronum:* ac si diceret. Vosego Ecclesiastici, vos beneficiarii in templo meo constitueram, sperans fore vt ex eo domum

orationis, domum pietatis, ac domum sanctitatis faceretis, & ecce vice versa in speluncam, & receptaculum latronum, praedonum ac direptorum eam conuertistis, & omnia latrocinii praedique infamia sunt.

Reuera ita se res habet Domine: eheu quor latrones e templo tuo egressi sunt, qua multi praedones e monasteriis prodierunt: Arius, Eutyches, Montanus, Berengarius, Lutherus, Oecolampadius, Caluinus, alijque plurimi in templo tuo latrocinia exercuerunt, & ecce omnes aut Monachi, aut saltem Sacerdotes & Ecclesiastici fuere. Eheu qua sacrilegi hi negotiatores erant? imo vero praedonum & latronum Principes, atq; illos omnes Domine templo expulisti. *Eiecit vendentes & ementes.* Non vendebant hi minutim ipsa beneficia aut Ordines, vt hodie Simoniaci facere consueuerunt, sed instar mercatorum maiorum totam simul Ecclesiam diuendebant. O sacrilegos, ac praedonum Principes! Vendebant hi mysterium SS. Trinitatis, vt Ariani; illi incarnationem Christi inuadebant, vt Nestoriani; alii vero recentiores diripere sacras imagines, calices, Sacramenta, Sanctos, Vota, Monasteria, ieiunia, vt Lutherani & Caluinistae: de quibus merito Dominus dicere potuisset: *Vos fecistis illam speluncam latronum.*

Iam vero, o Sacerdotes, & Ecclesiastici, vt ad propositum redeamus, ne quae so amplius Deum ad iracundiam prouocetis, ne ue illi materiam & occasionem detis, quo vos flagello e funiculis contorto, templo suo exigat. Sit vita vestra honesta, nemini vllum scandalum dando. At recordemini vos esse lumen mundi, ac sidera Ecclesiae, Episcopos vero ipsos planetas, Pontificem ac caput Ecclesiae, Solem. Sidera igitur & stellas imitemini, quae in firmamento quidem semper micant, ac nunquam eclipsim patiuntur: ita & vos bono exemplo vitaeque honestate semper alijs praelucete, ac nunquam scandalo aliquo deliquium pariamini. Tanta namque vestra dignitas est ac sublimitas, vt ipsam Angelorum multis partibus antecedit. Hinc S. Franciscus citius sese honorem Sacerdoti; quam Angelo si eodem sibi tempore occurrerent, exhibiturum aiebat.

S. Anto.

Quanta
sit Sacre-
dorum
dignitas

S. Antonius quotiescunq; Sacerdotem obuium haberet; in genua coram eo prouolutus, benedictionem ab eo efflagitabat. Magnus ille Imperator Constantinus in Nicæna Synodo Sacerdotes Patronos & Patres nuncupabat. Imperator Theodosius ad pedes S. Ambrosii Sacerdotis & Episcopi prouolutus obnixè ab excommunicatione per eum absolui petiit. Orbis illud flagellum & Italiae terror Attila, Hunnorum Rex, quo vix vllus vnquam immanior aut crudelior extitit, cum in conspectum Leonis Papæ totiusque Cleri Romani, qui ei imminentes Italiae calamitates commiserati occurrerant venisset, tacita quadam in viro sancto elucente maiestate perterritus, arma deposuit, ac iussa sese facturum spopondit.

Quamobrem Sacerdotes, quos Dominus in templo constituit, vt ex eo domum orationis faceretis, hæc ipsa templa honorate, in ijs debitum Deo cultum exhibete; nolite ea hypocritarum & Simoniacorum domum constituere; sed domum bonorum ac fidelium ministrorum, vt aliquando audire mereamini: *Euge serue bone & fidelis, quia in pauca fusti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium.*

Ecce, Domine Iesu Christe, hodierna tibi die profiteamur, zelum domus tuæ nos comedisse, & promittimus nihil tantæ nobis curæ fore, quam Ecclesiæ tuæ honorem, templorum cultum, & nominis tui gloriam, ac perpetuum in tuo obsequio affectum: ad hoc vnum contendemus, hoc vnum spirabimus. Deinde tanta diligentia, ac tam accurate munus nostrum, ad quod te donante vocati sumus, explebimus, vt nullam vnquam irascendi occasionem daturi simus, qua nos è templo tuo exigere possis. Ipsa nos prius opprimat mors, quam loca hæc sacra profanemus, quam aliquid in ijs aut diendamus aut emamus: mille potius mortis genera ingruant, quam in ijs Simoniam committere, & hypocrisis aut fucatam pietatē fouere præsumamus. Ecce promittimus ac vouemus Domine, fidele tibi hic obsequiū nos exhibituros, quo, sicut boni ac fideles serui Ecclesiæ militatē egressi sumus, aliquā

Tom. I. Bessai Quadrag.

do in ipsa triumphante conspiciere te mereamur. Amen.

FERIA III. POST DOM. IV.
QVADRAGESIMÆ.

Partitio.

- I. De Inuidia.
- II. De Doctrina Christiana Isagoga.
- III. De legibus Christiana admirabili præstantia.
- IV. De scientia Christi.

Iam die festo mediante, ascendit Iesus in templum & docebat, & mirabantur Iudæi, dicentes: Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit? Ioan. 7.

FIGURA.

REGINA Saba ab extremi orbis partibus ^{1. Reg. 10.} multo comitatu, ac multis nobilibus & Principibus stipata, Hierosolymam ad sapientiam Salomonis audiendam cum venisset, ea audita, ac visa eius magnificentia & splendore, adeo obstupuit, vt extra se raptam, & vltra spiritum non habens dixerit: *Beati viri & beati serui tui hi, qui stant coram te semper, & audiunt sapientiam tuam.* Attollite oculos, Auditores, ac videte synagogam illam nationum omnium reginam, per Prophetas scilicet ita nuncupatam, ab extremis Iudææ finibus, magna nobilium, Scribarum, Phariseorum, summorumque Pontificum stipatam multitudine in templum prodeuntem; & audita non sapientia Salomonis, sed doctrina & prædicatione Iesu Christi, præ stupore extra sese raptam, adeo, vt præ admiratione dixerit: *Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit?* Nonne id optime cum figura videri coincidere? Est hoc hodierni Euangelij subiectum, de quo, vt aliquid ad maiorem Dei gloriam, vestrumque omnium solatium dicere possimus, ad Spiritus sancti subsidium ac solitum Deiparæ Virginis patrocinium confugiamus, dicentes:

AVE MARIA.

fff Roga-